

Korupcijas risku analīze par būvniecības procesu uzraudzību būvatļauju izsniegšanas posmā Latvijas pašvaldībās

Rīga 2011

Saturs

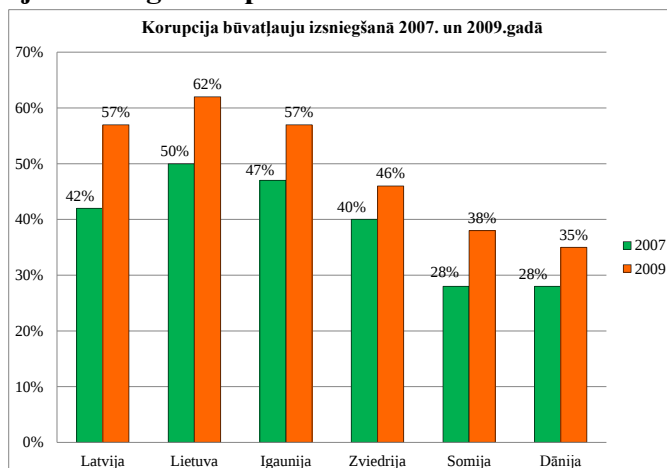
Ievads.....	3
1.Būvatļauju izsniegšanas kārtības tiesiskais regulējums Latvijā	6
1.1.Pašvaldību un to būvvalžu funkcijas būvatļauju izsniegšanā	6
1.2.Būvatļaujas izsniegšanas procedūra.....	9
1.3.Būvatļaujas iegūšanas izmaksas	11
2.SVID analīze	13
3.Korupcijas riski ar būvatļaujas izsniegšanu saistītās procedūrās – situācijas izvērtējums un priekšlikumi	14

Ievads

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (turpmāk – KNAB) saskaņā ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likuma 7.panta pirmās daļas 7.punktā deleģētajām funkcijām un Korupcijas novēršanas un apkarošanas programmu 2009.-2013.gadam veicis korupcijas risku analīzi par būvniecības procesu uzraudzību būvatļauju izsniegšanas posmā izlasē iekļautās desmit Latvijas pašvaldībās.

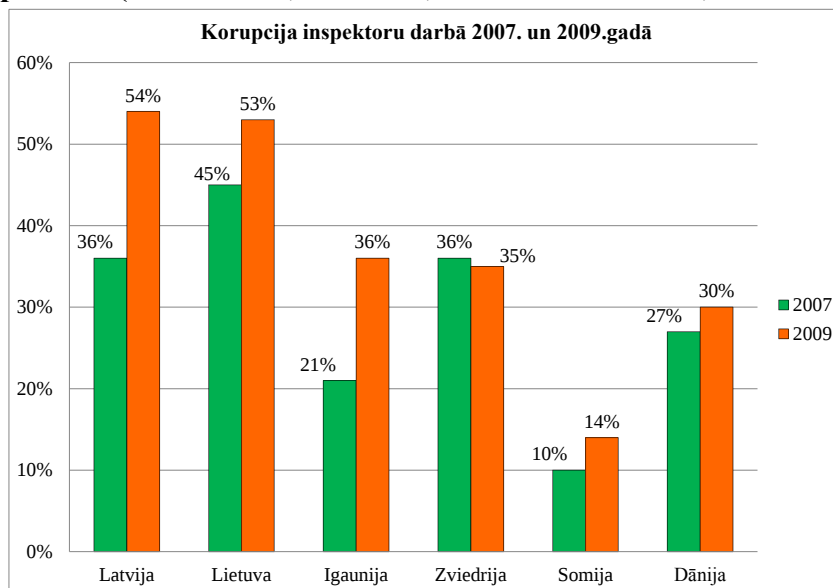
2009.gadā pēc Eiropas Komisijas pasūtījuma veiktās aptaujas „Eurobarometrs” rādītāji liecina, ka amatpersonas, kas izsniedz būvatļaujas vai nodarbojas ar publisko iepirkumu organizēšanu, kā arī politiķi Eiropas iedzīvotāju vidū tiek uzskatīti par publiskās pārvaldes korumpētākajiem pārstāvjiem vai arī ar lielāko risku būt korumpētiem.¹ Šī atziņa norāda, ka korupcija būvatļauju izsniegšanā nav tikai lokāla Latvijas problēma, bet aktuāls risināms jautājums arī citās valstīs. „Eurobarometra” aptaujas rezultāti 2009.gadā norādīja (skat. 1.,2.attēlu un pielikuma 7.tabulu), ka, atbildot uz jautājumu: Vai Jūs domājat, ka kukuļa došana un ņemšana, kā arī ļaunprātīga amata pilnvaru izmantošana ir izplatīta konkrētajās procedūrās, 57% gadījumu Latvijas respondentu korupciju saskatīja būvatļauju izsniegšanā un 54% gadījumu (skat.2.attēlu) respondenti norādījuši uz korupcijas izplatību inspektoru (būvniecības, veselības, sanitārās kontroles, licencēšanas) darbā. Igaunijā šie korupcijas uztveres rādītāji būvatļaujas izsniegšanas procedūrā ir identiski (57%), taču inspektoru darbā korupcija norādīta kā mazāk sastopama (36%). Savukārt Lietuvā būvatļauju izsniegšanā korupcijas izplatību respondenti atzinuši 62% gadījumu, bet uz dažādu jomu inspektoru korumpētību norādījuši 53% respondentu. 2007. un 2009.gada aptaujas rezultātu salīdzinājums uzskatāmi norāda uz būtisku korupcijas līmeņa kāpumu gan būvatļauju izsniegšanā, gan inspektoru darbā.

1.attēls. Eurobarometra aptaujas rezultāti, atbildot uz jautājumu: Vai Jūs domājat, ka kukuļa došana un ņemšana, kā arī ļaunprātīga amata pilnvaru izmantošana ir izplatīta būvatļaujas izsniegšanas procedūrās?

¹ Special EUROBAROMETER 325/ Wave 72.2 (2009). Attitudes of Europeans towards Corruption. (2009) Brussels: TNS Opinion & Social Retrieved: 26.01.2010.
Available: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_325_en.pdf

2.attēls. Eirobarometra aptaujas rezultāti, atbildot uz jautājumu: Vai Jūs domājat, ka kukuļa došana un ņemšana, kā arī ļaunprātīga amata pilnvaru izmantošana ir izplatīta inspektoru (būvniecības, veselības, sanitārās kontroles, licencēšanas) darbā?

Korupcijas izplatību būvniecībā Latvijā nosaka vairāki savstarpēji saistīti apstākļi: ievērojami apgrozāmie finanšu līdzekļi², būvniecības procedūras sarežģītība, neviennozīmīgs tiesiskais regulējums un vāji kontroles mehānismi pār atbildīgo amatpersonu darbu būvniecības organizēšanā. Nepieciešamība analizēt korupcijas riskus būvatļauju izsniegšanas kārtībā pamatojama ar 2009.gada 12.jūnijā Saeimas pieņemtajiem grozījumiem Būvniecības likumā, kas būtiski ietekmējuši būvniecības kontroles un uzraudzības mehānismu pašvaldībās. Minētie grozījumi likumā mazinājuši ārējās kontroles iespējas un būvniecības uzraudzības efektivitāti īpaši gadījumos, kad pašvaldība pati ir būvniecības pasūtītājs.

Ar 2009.gada 1.jūliju darbu pārtrauca Valsts būvinspekcija, kuras pienākumi būvniecības uzraudzībā un kontrolē tika deleģēti pašvaldību būvvaldēm, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai un Patērētāju tiesību aizsardzības centram. Uz korupcijas risku analīzes nepieciešamību norāda arī KNAB saņemtās Latvijas iedzīvotāju sūdzības par pašvaldību būvvalžu amatpersonu iespējamām prettiesiskām darbībām, kā arī ik gadu KNAB veiktajās pārbaudēs konstatētie pašvaldību būvvalžu amatpersonu administratīvie pārkāpumi, kas galvenokārt saistīti ar lēmumu pieņemšanu interešu konflikta situācijā un izmeklētās krimināllietas.

Šī pārskata mērķis ir identificēt un analizēt pastāvošos korupcijas riskus būvatļauju izsniegšanas procedūrā Latvijas pašvaldībās (ne tikai izlasē iekļautajās pašvaldībās), saistot tos ar iepriekšminētajiem grozījumiem Būvniecības likumā un citiem spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, kā arī pašvaldību būvvalžu iekšējiem personāla un procedūru ievērošanas kontroles mehānismiem. Analīzes ceļā gūtie secinājumi ļāvuši izstrādāt rekomendācijas korupcijas risku mazināšanai.

² 2009.gadā būvniecības apgrozījums Latvijā pēc LR Centrālās statistikas pārvaldes provizoriskajiem datiem bijis 2 248 327 000 latu, 2008.gadā 4 123 605 000 latu un 2007.gadā 4 256 200 000 latu.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, analīzes gaitā pētīta būvniecības jomu regulējošā normatīvo aktu bāze, analizēts KNAB saņemto iedzīvotāju sūdzību saturs par Latvijas būvvaldēm, kā arī KNAB pārbaužu un administratīvo lietu materiāli. Papildu informācijas gūšanai veiktas telefonintervijas ar jomas ekspertiem un pašvaldību būvvalžu pārstāvjiem.

Korupcijas risku pārskats sagatavots, izlases kārtībā analizējot 10 Latvijas būvvalžu darbu. Analizētās būvvaldes ir:

1. Auces novada būvvalde
2. Carnikavas novada būvvalde
3. Daugavpils pilsētas domes būvvalde
4. Jaunpils novada būvvalde
5. Jūrmalas pilsētas būvvalde
6. Krimuldas novada būvvalde
7. Liepājas reģiona apvienotā novadu būvvalde
8. Mārupes novada būvvalde
9. Ozolnieku novada būvvalde
10. Rēzeknes novada būvvalde

1. Būvatļauju izsniegšanas kārtības tiesiskais regulējums Latvijā

Būvniecības procedūru, tostarp būvatļauju izsniegšanas kārtību, Latvijā nosaka vairākpakāpju normatīvais regulējums. Būvatļauju izsniegšanas / saņemšanas kārtību vispārīgi nosaka Būvniecības likums, bet konkrētāk regulē uz šī likuma pamata izdotie 1997.gada 1.aprīļa Ministru kabineta noteikumi nr. 112 „Vispārējie būvnoteikumi” (turpmāk – Vispārējie būvnoteikumi), kas reglamentē būvniecības procedūras, ciktāl tās nenosaka Būvniecības likums. Būvniecības norises kārtību pašvaldībās nosaka arī pašvaldības izdotie saistošie noteikumi.

Atbilstoši Būvniecības likuma 13.pantam pasūtītājam vai būvētājam pirms būvdarbu uzsākšanas jāsaņem būvatļauja Vispārīgajos būvnoteikumos paredzētajā kārtībā, jo būvdarbu uzsākšana bez būvatļaujas kvalificējama kā patvaļīga būvniecība. Saņemtā būvatļauja ir apliecinājums būvprojekta atbilstībai pašvaldības teritoriālajam plānojumam, kā arī arhitektūras – plānošanas nosacījumiem un citām tehniskām prasībām.

Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 152.panta pirmajā daļā paredzēts, ka par būves patvaļīgu būvniecību vai tās renovāciju, rekonstrukciju vai restaurāciju bez akceptēta projekta vai būvatļaujas (izņemot gadījumus, kas noteikti Vispārīgajos būvnoteikumos) – uzliek naudas sodu fiziskajām personām no piecdesmit līdz piecsimt latiem, bet juridiskajām personām – no divsimt līdz trīstūkstoš latiem. Šo administratīvās atbildības veidu saskaņā ar LAPK 210.panta piemēro pašvaldību administratīvās komisijas, saskaņā ar LAPK 211.¹ pantu republikas pilsētu domju un novadu domju priekšsēdētāji, viņu vietnieki un izpilddirektori un saskaņā ar LAPK 231.² pantu pašvaldību būvvaldes.

1.1. Pašvaldību un to būvvalžu funkcijas būvatļauju izsniegšanā

Būvniecības likums pašvaldībām paredz plašu kompetenci un kontroles tiesības attiecībā uz būvniecības procesu to pārvaldībā esošajās administratīvajās teritorijās. Būvniecības likuma 7.panta pirmā daļa nosaka, ka vietējo pašvaldību kompetencē ir:

- 1) izstrādāt un apstiprināt savas administratīvās teritorijas plānojumu, detālos plānojumus un to sastāvā esošos apbūves noteikumus, kā arī kontrolēt un nodrošināt to izpildi;
- 2) izskatīt būvprojektus un pieņemt lēmumus par tiem;
- 3) izsniegt un reģistrēt būvatļaujas;
- 4) kontrolēt, kā būvniecības dalībnieki ievēro Būvniecības likuma un citu būvniecību reglamentējošo normatīvo aktu prasības, un nodrošināt būvniecības procesa tiesiskumu savā administratīvajā teritorijā;
- 5) vismaz reizi mēnesī publicēt savā mājaslapā internetā, bet, ja tādas nav, vietējā laikrakstā informāciju par saņemtajiem būvniecības iesniegumiem – uzskaites kartēm un saistībā ar tām pieņemtajiem turpmākajiem būvvaldes un pašvaldības lēmumiem.

Saskaņā ar Būvniecības likuma 7.panta pirmās daļas 4.punktu un likumu „Par pašvaldībām” 15.panta 14.punktu, būvniecības procesa tiesiskuma nodrošināšana savā administratīvajā teritorijā ir pašvaldības autonomā funkcija. Taču būvniecības pārzināšanai un kontrolei vietējās pašvaldības savā administratīvajā teritorijā izveido būvvaldes.³

³ Ekonomikas ministrija, mājas lapa. Skatīts: 20.10.2010. Pieejams: <http://www.em.gov.lv/em/2nd/?cat=30246>

Būvvalde ir pašvaldības institūcija, kas pārzina, kā arī kontrolē būvniecību attiecīgajā administratīvajā teritorijā. Būvniecības kontroli vietējās pašvaldības administratīvajā teritorijā ir tiesīgas veikt būvvaldes amatpersonas ar būvniecības kontroles tiesībām. Būvvaldes darbības mērķim ir jābūt līdzsvarotas vides veidošana un būvniecības stratēģijas izstrādāšana, realizācija un kontrole pašvaldības administratīvajā teritorijā atbilstoši tās attīstības plānam, teritorijas plānojumam un apbūves noteikumiem.⁴ Saskaņā ar MK ieteikumiem Nr. 2 „Būvvaldes parauglikums” būvvaldei jānodrošina plašs vides veidošanas, attīstības, kontroles un administrēšanas funkciju loks. Kopumā ieteikumos nosauktas **18** būvvaldes funkcijas, no kurām **9** funkcijas (skat.1.tabulu) ir uzskatāmas par sensitīvām no korupcijas riska viedokļa, jo attiecas uz privātpersonu darbības tiesiskuma uzraudzības un kontroles jomu vai rīcību ar mantu un finanšu līdzekļiem.

1.tabula.Korupcijas sensitīvās funkcijas būvvaldēs un to iespējamās izpausmes

<i>Nr.p.k.</i>	<i>Sensitīvās funkcijas</i>	<i>Iespējamo korupcijas risku piemēri</i>
1.	Izskatīt un izvērtēt esošos teritoriālpāreģistrācijas, zemes ierīcības un lietojuma dokumentus, apbūves noteikumus un vides vizuālās noformēšanas noteikumus un, ja nepieciešams, ierosināt pašvaldības domei (padomei) izlemt jautājumu par jaunu saistošo teritoriālpāreģistrāciju un noteikumu vai to grozījumu izstrādāšanu.	Prettiesiska, neracionāla vai nekonsekventa rīcība, kuras mērķis ir kukuļa saņemšana, piemēram, neatzīstot nepieciešamību ierosināt pašvaldībai lemt par jaunu saistošo teritoriālpāreģistrāciju un noteikumu vai to grozījumu izstrādāšanu, lai arī ir pamatota nepieciešamība to darīt.
2.	Atbilstoši pašvaldības domes (padomes) lēmumam piedalīties vai organizēt saistošā teritoriālpāreģistrācijas (ģenerālpāreģistrācijas, detālpāreģistrācijas), apbūves noteikumu un citu noteikumu vai to grozījumu izstrādāšanu. Izstrādāt vides vizuālās noformēšanas prasības, ievērojot teritorijā esošo kultūrvēstures pieminekļu un citu īpaši aizsargājamo objektu saglabāšanu un aizsardzību.	Prettiesiskas lobēšanas ietekmē tiek izstrādāti atsevišķām personām labvēlīgāki noteikumi vai to grozījumi.
3.	Kopā ar citām pašvaldības (-u) institūcijām piedalīties izsoļu (konkursu) organizēšanā, konkursu komisiju darbā un būvniecības piedāvājuma dokumentācijas sagatavošanā objektiem, kuri pilnīgi vai daļēji tiek finansēti no pašvaldības (-u) budžeta.	Visi uz publiskā iepirkuma procedūru un līgumu slēgšanu attiecināmie korupcijas riski. Šīs funkcijas izpildē rodas interešu konflikts, jo būvvaldes pārstāvji no vienas puses pārstāv pasūtītāju, bet no otras puses veic būvniecības procesa uzraudzību.
4.	Kontrolēt teritorijā veicamo būvdarbu atbilstību likumu un citu normatīvo aktu un saistošo apbūves noteikumu prasībām.	Netiek veikta būvniecības procesa uzraudzība un kontrole LAPK dotā deleģējuma apjomā vai tā tiek veikta nevienlīdzīgā apmērā, kam par iemeslu

⁴MK ieteikumi Nr.2 "Būvvaldes parauglikums", 25.06.1997., *Latvijas Vēstnesis* [tiešsaiste], Nr. 167/168 (882/883), 01.07.1997. Skatīts: 02.10.2010.. Pieejams: www.likumi.lv

		var būt gan resursu trūkums, gan labvēlīgāka rīcība kādas privātpersonas interesēs, gan arī darba devēja – pašvaldības, prettiesiska ietekme uz būvvaldi.
5.	Izskatīt fizisko un juridisko personu iesniegumus.	Labvēlīgāka rīcība (darbība vai bezdarbība) kādas privātpersonas interesēs apmaiņā pret prettiesisku labumu. Riska iespējamība pieaug gadījumos, kad:
6.	Izskatīt būvniecības pieteikumus, sniegt rakstiskus atzinumus vai motivētus atteikumus par būvniecības iecerēm.	1) iesniegumus personiski pieņem un izskata viena un tā pati persona
7.	Izsniegt būvatļaujas un vides vizuālās noformēšanas atļaujas.	2) iesniegumus izskata vienpersoniski
		3) iesnieguma saturs ir saistīts ar jomām, kas nav detalizēti regulētas normatīvajos aktos
8.	Apkopot, sagatavot un izsniegt pasūtītājam būvprojektēšanai pieprasītos dokumentus un materiālus, kā arī plānošanas un arhitektūras uzdevumus saskaņā ar Vispārīgo būvnoteikumu 39. ¹ punktā minētajiem nosacījumiem.	Rīcības brīvības ietekmē radušies korupcijas riski:
9.	Izskatīt un akceptēt iesniegtos būvprojektus, bet specializētās būvniecības gadījumā – izskatīt, saskaņot un reģistrēt tos.	1) pārmērīgas prasības vai tādu prasību izvirzīšana, kas nav racionāli nepieciešamas, no kurām ir iespējams atteikties pēc prettiesiskas vienošanās par kukuli;
		2) netiek izvirzītas prasības, kuras, iespējams, būtu grūti ieinteresētajai amatpersonai izpildīt apmaiņā pret prettiesisku maksājumu.

Analizētajās izlasē iekļautajās būvvaldēs visu **18** būvvaldes funkciju, tai skaitā koruptīvi sensitīvo, veikšanā iesaistīti vidēji 4 darbinieki, no kuriem daļa atsevišķās būvvaldēs finanšu taupības nolūkos nodarbināti nepilnu laiku. Lai arī būvniecības apjoms 2010.gadā bija ievērojami sarucis, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, tomēr lielais būvvaldēm uzticēto funkciju apjoms iepretim nelielajam darbinieku skaitam norāda, ka visas tām uzticētās funkcijas būvvaldes nav spējīgas veikt un līdz ar to kontrole vai nu nenotiek vai arī notiek reti, pamatojoties uz saņemtajām sūdzībām.

Iekšlietu ministrijas Informācijas centra datu bāzē pieejamā informācija par piemērotajiem sodiem būvniecības pārkāpumos pēc LAPK 152.panta 1.,2.punkta apliecina, ka pēdējo trīs gadu laikā izlasē iekļautajās 10 administratīvajās teritorijās būvniecības uzraudzība un kontrole vairumā gadījumu veikta samērā vāji. (skat.2.tabulu)

2.tabula.Piemērotie administratīvie sodi konkrētā administratīvajā teritorijā par pārkāpumiem būvniecībā atbilstoši LAPK 152.panta 1.,2.punktam 2008., 2009., 2010.gadā (skaits)⁵

Administratīvā teritorija	2008	2009	2010
Auces novads	0	0	0
Carnikavas novads	9	4	2
Daugavpils pilsēta	12	4	11
Jaunpils novads	0	0	0
Jūrmalas pilsēta	48	46	60
Krimuldas novads	0	0	0
Liepājas pilsēta	10	10	6
Mārupes novads	2	0	0
Ozolnieku novads	0	2	15
Rēzeknes novads	4	7	4

Būvvaldēm uzticēto funkciju, it īpaši tiesiskuma uzraudzības un kontroles jomā, realizācija ierobežotā apjomā liecina par plašu rīcības brīvību, kas savukārt no vienas puses mazina pieņemtā regulējuma jēgu un soda neizbēgamību, no otras puses diskrecionārā funkciju izpilde ir laba augsne koruptīvai rīcībai.

1.2.Būvatļaujas izsniegšanas procedūra

Vispārīgo būvnoteikumu 31.punkts nosaka, ka būvniecību var ierosināt nekustamā īpašuma īpašnieks, nomnieks, lietotājs vai to pilnvarota persona (projekta vadītājs). Pirms būvniecības ierosinātājs pretendē uz būvatļaujas saņemšanu, atbilstoši Būvniecības likumam, Vispārīgajiem būvnoteikumiem un pašvaldību Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem nepieciešams saņemt projektēšanas atļauju, iesniedzot būvvaldē šādus dokumentus:

- būvniecības iesniegumu-uzskaites karti;
- iesniegumu ar īsu projektēšanas programmas izklāstu liela mēroga jaunbūvju, esošo būvju renovācijai, rekonstrukcijai, restaurācijai vai maģistrālo inženierkomunikāciju projektēšanai;
- nekustamā īpašuma tiesību vai lietošanas tiesību apliecinājošu dokumentu kopijas;
- zemes robežu plānu;
- īpašuma inventarizācijas lietu, ja ir paredzēta esošo ēku vai būvju, rekonstrukcija, renovācija vai restaurācija, kur atzīme veikta ne agrāk kā pirms gada;
- līdzīpašnieku rakstiska piekrišana, ja īpašumam ir vairāki īpašnieki;
- būvniecības skices, ja saskaņā ar Būvniecības likuma 12.pantu nepieciešama būvniecības ieceres publiskā apspriešana.⁶

Būvvaldei atbilstoši Vispārīgo būvnoteikumu 35.punktu 30 dienu laikā pēc būvniecības iesnieguma - uzskaites kartes reģistrācijas dienas jāizskata attiecīgās būvniecības

⁵ Iekšlietu ministrijas Informācijas centra dati uz 02.02.2011.

⁶ Limbažu novads. Mājaslapa. Sadaļa: Būvvalde. Skatīts: 25.01.2011.
Pieejams:<http://limbazi.lv/public/32700.html>

ieceres atbilstību vietējās pašvaldības teritorijas plānojumam un detālplānojumam (ja tāds ir izstrādāts), kā arī attiecīgajiem apbūves noteikumiem un izsniedz plānošanas un arhitektūras uzdevumu vai sniedz pamatotu rakstisku atteikumu, vai pieņem lēmumu par būvniecības publiskās apspriešanas rīkošanu (vai nerīkošanu) saskaņā ar Būvniecības likuma 12.pantu.

Lai saņemtu būvatļauju, pasūtītājs iesniedz būvvaldē šādus dokumentus:⁷

- būvatļaujas pieprasījumu;
- akceptētu būvprojektu;
- zemes gabala īpašuma tiesības vai lietošanas tiesības un apbūves tiesības apliecinošus dokumentus;
- zemes transformācijas atļauju, ja saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir nepieciešama zemes transformācija;
- sertificēta atbildīgā būvdarbu vadītāja un sertificēta būvuzrauga, ja tāds ir pieaicināts, saistību rakstu ;
- līguma par autoruzraudzību kopiju un autoruzraudzības žurnālu, ja paredzēta būvdarbu autoruzraudzība;
- būvdarbu žurnālu;
- apdrošinātāja izsniegtu būvuzņēmēja vai būvētāja civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas polises kopiju.

Pasaules Bankas pētījumā *Doing Business 2011* norādīts, ka Latvija būvniecības saskaņošanas procedūru sarežģītības ziņā šobrīd ieņem 79.vietu starp 183 pasaules valstīm.⁸ Nolikta celtniecības saskaņošanai Latvijā nepieciešamas 24 procedūras (skat. pielikuma 8.tabulu), kas kopumā ilgst ~186 dienas.⁹ Savukārt Latvijas praksei pretstatāma Dānija, kur veicamas 6 procedūras 69 dienās, Somija, kur 18 procedūras veicamas 66 dienās, Igaunija, kur 14 procedūru izpilde ilgst 134 dienas. Pasaules Bankas apkopotā ārvalstu prakse liecina par atšķirīgu pieeju būvniecības organizācijā un uzraudzībā, tomēr pēc KNAB veiktā pētījuma, analizējot 10 Latvijas pašvaldību būvvalžu būvniecības saskaņošanas procedūru norisi, secināts, ka Pasaules Bankas pētījumā atspoguļotie rezultāti nav attiecināmi uz kopējo situāciju Latvijas teritorijā.

Būvvalžu amatpersonu aptauja liecina, ka būvniecības dokumentu saskaņošana praksē norit ievērojami ātrāk, kā to paredz spēkā esošie normatīvie akti. Piemēram, būvniecības iesnieguma-uzskaites kartes reģistrēšana, izskatīšana un plānošanas arhitektūras uzdevuma izsniegšana norit ievērojami īsākā termiņā – no 1 līdz 14 dienām. (skat. pielikumā 6.tabulu). Tāpat tehniskā projekta akceptam būvvalde velta no 1 līdz 14 dienām, nevis Vispārīgajos būvnoteikumos paredzētās 30 dienas un būvatļaujas izsniegšana pasūtītājam jāgaida 1 līdz 7 dienas. No iegūtās informācijas secinājums, ka Pasaules Bankas pētījuma rezultāti un sastādītā ranga tabula, ierindojo Latvijā 79.vietā pēc būvniecības saskaņošanas sarežģītības, būtu attiecināmi, iespējams, uz Latvijas galvaspilsētu, kur notiek intensīva būvniecība un projekti ir apjomīgi tehniski sarežģīti.

⁷ MK noteikumi Nr.112 „Vispārīgie Būvnoteikumi”, 01.04.1997., *Latvijas Vēstnesis* [tiešsaiste], Nr. 88 (803), 04.04.1997. Skatīts: 02.10.2010. Pieejams: www.likumi.lv

⁸ Doing Business, Home page. Retrieved: 03.03.2010. Available: <http://www.doingbusiness.org/rankings>

⁹ Turpat.

1.3. Būvatļaujas iegūšanas izmaksas

Atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām” 12.pantā noteiktajam, vietējās pašvaldības domei ir tiesības Ministru kabineta noteikumos noteiktajā kārtībā savā administratīvajā teritorijā uzlikt pašvaldības nodevas par būvatļauju saņemšanu. Nodevu likmes par būvatļauju saņemšanu katrā pašvaldībā ir atšķirīgas (skat. 3.tabulu). Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr.480 „Noteikumi par kārtību, kādā pašvaldības var uzlikt pašvaldību nodevas” 15.punktu, nodevas par būvatļaujas saņemšanu likmē ietveramas izmaksas, kas vietējās pašvaldības institūcijām rodas būvprojekta saskaņošanas laikā (būvprojekta saskaņošana, nepieciešamo dokumentu sagatavošana un izsniegšana, kā arī citas ar būvprojekta saskaņošanu saistītas darbības). 40 % no nodevas par būvatļaujas saņemšanu pašvaldības pasūtītājs maksā pēc pozitīva būvvaldes atzinuma saņemšanas būvprojektēšanai, bet atlikušos 60 % no nodevas maksā, saņemot būvatļauju. Ja būvniecības saskaņošana netiek pabeigta un būvatļauju neizsniedz, iekasētā pašvaldības nodevas daļa netiek atmaksāta.

Nodevu likmju apkopojums par būvatļaujas saņemšanu 10 pašvaldībās liecina, ka to apjoms var krasi atšķirties. Piemēram, Krimuldas novadā, atsaucoties uz būvvaldes vadītājas 2011.gada janvārī sniegto informāciju, nodevas par būvatļaujas izsniegšanu vispār netiek piemērotas, bet Liepājas reģionālā būvvalde, piemēram, Grobiņas novadā saskaņā ar Grobiņas novada pašvaldības saistošajiem noteikumiem Nr. 51 ”Nodeva par būvatļaujas saņemšanu” piemēro būvatļaujas nodevas Grobiņas novadā nedeklarētām personām no 40 līdz 200 latiem un juridiskām personām (Grobiņas novadā neregistrētām) no 40 līdz 400 latiem.

Atšķirīgi būvatļauju nodevas piemēro Jūrmalas administratīvajā teritorijā, nosakot to apjomu atkarībā no ēkas būvapjoma un kopplatības. Ministru kabineta noteikumu Nr.480 „Noteikumi par kārtību, kādā pašvaldības var uzlikt pašvaldību nodevas” 15.punktā noteikts, ka nodevas likme nav nosakāma, pamatojoties uz nodevas maksātāja būvniecības izmaksām. Tomēr, saturiski vērtējot šo normatīvajā aktā iekļauto nosacījumu, secināms, ka Jūrmalas pašvaldības būvatļauju nodevu piemērošanas prakse zināmā mērā saistāma tieši ar lielākas nodevas piemērošanu apjomīgākiem – tātad dārgākiem būvobjektiem, tādējādi radot neadekvāti augstas izmaksas, piemēram, vienkāršu noliktavu ēku būvei, kam ir liels būvapjoms.

3.tabula.Nodevas likme (LVL) par būvatļaujas saņemšanu privātpersonai/juridiskai personai.

	Auces novads		Jaunpils novads		Ozolnieku novads		Mārupes novads		Daugavpils		Rēzeknes novads		Jūrmala		Liepājas reģions (Grobiņa)**		Carnikavas novads		Krimuldas novads	
	Priv.	Jur.	Priv.	Jur.	Priv.	Jur.	Priv.	Jur.	Priv.	Jur.	Priv.	Jur.	Priv.	Jur.	Priv.	Jur.	Priv.	Jur.	Priv.	Jur.
Dzīvokļu un ēku telpu pārplānošana, ja netiek skartas nesošās konstrukcijas, t.sk., ar funkcijas maiņu	10,-		10,-		10,-		0		40,-	39,-	5,-	10,-	0		40,-	80,-	35,-	60,-	0	0
Dzīvokļu un ēku telpu pārplānošanai, ja tiek skartas nesošās konstrukcijas, t.sk., ar funkcijas maiņu	10,-		10,-		10,-		0		40,-	39,-	10,-	15,-	75,-		80,-	120,-	75,-	75,-	0	0
Individuālo dzīvojamo ēku būvniecība	20,-		20,- 30,-		25,-		35,-		45,-	94,-	20,-		* Pēc apjoma	25,- 75,- 160,- 265,- 525,-	200,-	400,-	60,-	100,-	0	0
Saimniecības ēku būvniecība	10,-		10,-		10,-		0		16,-	22,-	10,-		* Pēc apjoma*	25,- 75,- 160,- 265,- 525,-	40,-	40,-	25,-	220,-	0	0
Jauna sabiedrisko ēku/ darījumu ēku būvniecība	30,-		40,-		50,-		60,-/45,-		-	94,-	50,-		* Pēc apjoma*	25,- 75,- 160,- 265,- 525,-	140,-	280,-	-	220,-	-	0
Ražošanas ēku būvniecība	15,-		40,-		50,-		65,-		-	94,-	50,-		* Pēc apjoma*	25,- 75,- 160,- 265,- 525,-	140,-	280,-	-	220,-	-	0

** Pamatojoties uz Grobiņas novada pašvaldības saistošajiem noteikumiem Nr.51 „Nodeva par būvatļaujas saņemšanu”, no nodevas samaksas pilnībā tiek atbrīvoti Grobiņas novadā reģistrētie uzņēmumi un novadā deklarētās fiziskās personas.

* Pamatojoties uz Jūrmalas pilsētas domes saistošajiem noteikumiem Nr.13 „Pašvaldības nodeva par būvatļaujas saņemšanu” tiek piemērotas maksājama nodevas apjoma par būvatļaujas saņemšanu atkarībā no ēkas būvapjoma un kopplatības.

2.SVID analīze

Analizējot korupcijas riskus būvatļauju izsniegšanas procedūrā, ir būtiski apzināt apstākļus, kas potenciāli varētu radīt korupcijas draudus būvvalžu darbībā. Veiktā SVID analīze (skat.4.tabulu) sniedz koncentrētu informāciju par aktuālajām problēmām būvvaldēs Latvijā.

4.tabula. SVID analīze

Iekšējie aspekti	Stiprā puse	Vājā puse	Iekšējie aspekti
	- Atzinumu sniegšana par būvniecības iecerēm, publiskās apspriešanas piemērošana, būvprojektu akceptēšana un būvatļaujas izsniegšana lielākoties norit, ievērojot atbildības dalīšanas principu, iesaistot vairākas amatpersonas - Būvniecības procesa atklātība - Sabiedrības līdzdalības iespējas publiskās apspriešanas ietvaros	- Būvinspektori pārsvarā būvniecības objektus apseko vieni. - Atsevišķās būvvaldēs ir nesamērīgi liels uzticēto funkciju un darba apjoms un nepietiekami cilvēkresursi. - Daļā būvvalžu ierobežoti finanšu resursi liedz veikt regulārus apsekojumus būvobjektos. - Būvvalžu amatpersonām ir tiešs vienpersonisks kontakts ar pasūtītājiem (nav nošķirta konsultēšanas un lēmumu pieņemšanas funkcija). - Atsevišķās novadu būvvaldēs nav vienotu un pietiekami detalizētu teritorijas plānošanas un apbūves noteikumu.	
Ārējie aspekti	Iespējas	Draudi	Ārējie aspekti
	- Mazo būvvalžu apvienošana efektīvākai un kvalitatīvākai funkciju veikšanai. - Pašvaldībām nodrošināt būvvalžu pārraudzību jautājumos, kas saistās ar neatļautu amatu savienošanu un potenciāliem interešu konfliktiem būvvalžu amatpersonu darbā.	- Liels finanšu apgrozījums būvniecības nozarē palielina varbūtību lielu ekonomisko, dažkārt pat politisko interešu klātbūtnei būvniecības plānošanā un realizēšanā. - Nav ārējas uzraudzības un iekšējās kārtības noteikumu situācijās, kad būvvaldei jāuzrauga pašvaldības (sava darba devēja) būvobjektu celtniecība. - Būvvaldes darbinieki gūst ienākumus, strādājot paralēli vairākās darba vietās. - Liela interešu konflikta iespējamība ļoti maza atbildīgo amatpersonu skaita dēļ. - Būvvalžu darbiniekiem Latvijas novados netiek pietiekami nodrošinātas regulāras apmācības profesionālās kompetences celšanai un pieredzes apmaiņai.	

3.Korupcijas riski ar būvatļaujas izsniegšanu saistītās procedūrās – situācijas izvērtējums un priekšlikumi

Pamatojoties uz būvniecības normatīvā regulējuma izpēti, tiesu prakses analīzi, KNAB konstatēto administratīvo pārkāpumu un krimināllietu satura analīzi, kā arī statistisko datu analīzi, būvatļauju izsniegšanas procedūrā identificējami vairāki potenciāli korupcijas riski:

Ar personisko vai mantisko ieinteresētību saistīti riski

1.Prettiesiskas lobēšanas ietekmē izstrādāti atsevišķām personām labvēlīgāki noteikumi vai to grozījumi ar teritorijas apbūvi saistītajos normatīvajos aktos.

2.Būvvaldes amatpersonu funkciju izpilde interešu konflikta situācijā, pārkāpjot ar likumu noteiktos ierobežojumus un aizliegumus.

2.1.Lēmumu pieņemšana, kuros ieinteresētas pašas amatpersonas, viņu radnieki vai darījumu partneri.

2.2.Neatļauta amatu savienošana.

2.3.Lētu dāvanu, viesmīlības piedāvājumu pieņemšana.

2.4.Citu būvvaldes amatpersonu lēmuma ietekmēšana (tieša, netieša) attiecībā uz veiktajiem būvniecības uzraudzības un kontroles pasākumiem.

3.Būvvaldes amatpersonu iespējama ietekmēšana (tieša, netieša) attiecībā uz veiktajiem būvniecības uzraudzības un kontroles pasākumiem pašvaldības realizētajos būvprojektos.

Ar rīcības brīvību saistītie apstākļi, kuros var pastāvēt prettiesiska maksājuma (kukuļa) pieprasīšanas vai saņemšanas risks

4.Neviennozīmīgas, rīcības brīvību pieļaujošas būvniecības procedūras regulējošās normatīvo aktu prasības (valsts vai pašvaldības n.a.) pieļauj normu dažādu interpretāciju, kas var radīt korupcijas risku.

4.1.Būvvaldes amatpersona var atzīt vai var neatzīt nepieciešamību ierosināt pašvaldībai lemt par jaunu saistošo teritoriālpārveidojumu un noteikumu vai to grozījumu izstrādāšanu, lai arī saskaņā ar privātpersonas iesniegumu ir pamatota nepieciešamība to darīt.

4.2.Pastāv iespēja, ka būvvaldes amatpersona neizvirza plānošanas arhitektūras uzdevumā tādas prasības, kuras, iespējams, ieinteresētajai amatpersonai būtu grūti izpildīt.

4.3.Būvvaldes amatpersonai pastāv iespēja noteikt pārmērīgas prasības vai izvirzīt tādas prasības, kas nav racionāli nepieciešamas vai no kurām ir iespējams vēlāk atteikties.

4.4.No amatpersonu puses iespējama pielaidīgāka rīcība (darbība vai bezdarbība) pasūtītāja interesēs īpaši situācijās, kad administratīvā soda apmēra noteikšanā nav vispārsaistošu vadlīniju, tādēļ soda apmērs nosakāms diskrecionāri.

5.Būvvaldes amatpersonu sniegto konsultāciju nevienlīdzīgā pieejamība.

6.Būvvaldes amatpersonu bezdarbība, konstatējot būvobjekta neatbilstību teritoriālajam plānojumam, apbūves noteikumiem vai plānošanas arhitektūras uzdevumam.

Ar resursu trūkumu saistīti riski

7. Netiek veikta būvniecības procesa uzraudzība un kontrole Būvniecības likuma izpildes uzraudzības jomā un LAPK dotā deleģējuma apjomā, t.sk. apzināti gadījumos, kad amatpersona ir prettiesiski ietekmēta.

8. Uzraudzība un kontrole tiek veikta nevienlīdzīgā apmērā, izlases veida pārbaudes nodrošinot atsevišķos objektos.

9. Iespējama pielaidīgāka rīcība (darbība vai bezdarbība) pasūtītāja interesēs īpaši situācijās, kad viena un tā pati būvvaldes amatpersona personiski pieņem un izskata iesniegumus, kā arī vienpersoniski sniedz atzinumus.

Būvatļauju izsniegšanas procedūras posmi (skat. pielikuma 6.tabulu), kuros pastāv lielākā korupcijas risku iespējamība, kā arī citi nozīmīgi korupcijas riskiem labvēlīgi apstākļi apkopoti un raksturoti 5.tabulā.

5.tabula. Korupcijas risku pārskats būvatļaujas izsniegšanas procedūrā un ieteikumi uzlabojumiem

Nr. p.k.	Korupcijas riski un to raksturojums	Iespējami risinājumi/rekomendācijas
	AR PERSONISKO VAI MANTISKO IEINTERESĒTĪBU SAISTĪTI RISKI	
1.	Prettiesiskas lobēšanas ietekmē izstrādāti atsevišķām personām labvēlīgāki noteikumi vai to grozījumi ar teritorijas apbūvi saistītajos normatīvajos aktos.	
	Šim riskam raksturīga prettiesiska labuma pieprasīšana, pieņemšana apmaiņā pret pasūtītājam, iesniedzējam labvēlīga lēmuma pieņemšanu (tā individuālo interešu pārstāvniecību vietējā pašvaldībā) būvatļaujas iegūšanai. Saskaņā ar Būvvaldes paraugnolikumu (6.1.3. un 6.1.4.punktu) būvvalde izskata un izvērtē esošos teritoriālpārveidojumus, zemes ierīcības un lietojuma dokumentus, apbūves noteikumus un vides vizuālās noformēšanas noteikumus un, ja nepieciešams, ierosina pašvaldības domei (padomei) izlemt jautājumu par jaunu saistošo teritoriālpārveidojumu un noteikumu vai to grozījumu izstrādāšanu, kā arī atbilstoši pašvaldības domes (padomes) lēmumam piedalās vai organizē saistošā teritoriālpārveidojuma (ģenerālpārveidojuma, detālpārveidojuma), apbūves noteikumu un citu noteikumu vai to grozījumu izstrādāšanu. KNAB izmeklēšanu rezultātā, kā arī tiesu praksē ir konstatēti gadījumi, kad būvvaldes amatpersonas ļaunprātīgi izmantojušas savas amata pilnvaras. 2009.gadā Siguldas tiesa pieņēma spriedumu lietā par būvvaldes vadītāja rīcību, kurš būdams valsts amatpersona un izmantojot savu dienesta stāvokli, 2007.gadā pieprasīja un pieņēma kukuli 400 latu apmērā par piedalīšanos teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu izstrādē, par ātrāku detālpārveidojuma sastādīšanu un to virzīšanu apstiprināšanai pašvaldības sēdē un par labvēlīga lēmuma pieņemšanu jautājuma atrisināšanā privātpersonas interesēs. Amatpersonai piemērota nosacīta brīvības atņemšana uz 3 gadiem.	1. Pašvaldībā izstrādāt atbilstošas procedūras, kā darbinieki un sabiedrība var ziņot par iestādē novērotajiem pārkāpumiem. 2. Pašvaldībā veikt sabiedrības informēšanu par anonīmas ziņošanas iespējām prettiesisku labumu pieprasīšanas gadījumos no amatpersonu puses. 3. Pašvaldībā nodrošināt ar būvniecības plānošanas jautājumiem saistītu procedūru atklātību. 4. Priekšlikumu un ierosinājumu par vēlamajām un nepieciešamajām izmaiņām teritorijas plānojumā pašvaldībā organizēt atklāti, izslēdzot vienpersonisku lēmumu pieņemšanas iespējas. 5. Diskrecionāru normu gadījumā nodrošināt vienlīdzīgu to piemērošanas praksi, Ekonomikas

		ministrijai (turpmāk – EM) vai pašvaldībai izstrādājot kārtību, kas nosaka nepieciešamību ierosināt pašvaldības domei (padomei) lemt jautājumu par jaunu saistošo teritoriālpārveidojumu un noteikumu vai to grozījumu izstrādāšanu. EM norādījusi, ka rekomendācija galvenokārt attiecināma uz teritorijas plānošanas (ne tik daudz būvniecības) speciālistiem, jo ar teritorijas plānošanu saistītos jautājumus pašvaldībā risina teritorijas plānotāji, kuri atsevišķos gadījumos tiek iekļauti būvvaldes sastāvā.
2.	Būvvaldes amatpersonu funkciju izpilde interešu konflikta situācijā, pārkāpjot ar likumu noteiktos ierobežojumus un aizliegumus.	
	2.1. Lēmumu pieņemšana, kuros ieinteresētas pašas amatpersonas, viņu radnieki vai darījumu partneri	
	Saskaņā ar likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 2.pantu, <i>šā likuma mērķis ir nodrošināt valsts amatpersonu darbību sabiedrības interesēs, novēršot jebkuras valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās ieinteresētības ietekmi uz valsts amatpersonas darbību, veicināt valsts amatpersonu darbības atklātumu un atbildību sabiedrības priekšā, kā arī sabiedrības uzticēšanos valsts amatpersonu darbībai.</i> Šā mērķa sasniegšanai likumdevējs minētā likuma 1.panta 5.punktā ir devis skaidrojumu interešu konfliktam jeb situācijai, kurā valsts amatpersona savā darbībā nedrīkst nonākt, un tā ir – <i>situācija, kurā valsts amatpersonai, pildot valsts amatpersonas amata pienākumus, jāpieņem lēmums vai jāpiedalās lēmuma pieņemšanā, vai jāveic citas ar valsts amatpersonas amatu saistītas darbības, kas ietekmē vai var ietekmēt šīs valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās intereses.</i> Administratīvo aktu izdošanas, uzraudzības, kontroles, izziņas vai sodīšanas funkciju veikšanas un	6. Nodrošināt pašvaldībā nodarbināto amatpersonu informēšanu par viņu tiesībām un pienākumiem saistībā ar viņu amata pienākumu izpildi, tostarp par potenciāliem interešu konfliktiem un amatu savienošanas ierobežojumiem. 7. Pašvaldībām (darbinieku zināšanai) iekļaut (citēt) būvvaldes nolikumā Būvvaldes paraugnolikuma 13.punktu, ja līdz šim tas nav bijis un ievērot šī

līgumu slēgšanas ierobežojumi minēti likuma 11.pantā. Šā panta pirmā daļa noteic, ka valsts amatpersonai ir aizliegts, pildot valsts amatpersonas pienākumus, sagatavot vai izdot administratīvos aktus, veikt uzraudzības, kontroles, izziņas vai sodīšanas funkcijas, slēgt līgumus vai veikt citas darbības, kurās šī valsts amatpersona, tās radnieki vai darījumu partneri ir personiski vai mantiski ieinteresēti. Skaidrojot minētās tiesību normas, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments atzinis, ka valsts amatpersonām kā vienotas valsts pārvaldes sastāvdaļai, pildot dienesta pienākumus, ir jādarbojas sabiedrības interesēs, tādējādi gūstot sabiedrības uzticību, un jānovērš jebkādas šaubas par iespējamu valsts amatpersonas ieinteresētību konkrēta lēmuma vai rīcības rezultātā, proti, jānovērš interešu konflikta situācijas iespējamība. Līdz ar to valsts amatpersonas vairāk kā jebkuras citas personas ir pakļautas dažādiem ierobežojumiem un atrodas pastiprinātā sabiedrības uzmanības lokā.¹⁰ Neraugoties uz iepriekš raksturoto likuma ietvaru, 2008.gadā KNAB konstatējis administratīvo pārkāpumu kādas pagasta padomes būvvaldes priekšsēdētāja darbā, akceptējot SIA izstrādātos projektus, kurā viņš pats vienlaicīgi bija gan dalībnieks, gan amatpersona. Valsts amatpersona par likumā noteikto ierobežojumu neievērošanu saukta pie administratīvās atbildības pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰ panta un sodīt ar naudas sodu Ls 90 apmērā. Savukārt 2009.gadā KNAB pieņēmis lēmumu administratīvo pārkāpumu lietā par amatpersonas rīcību, kas saskaņoja un parakstīja būvprojektus, kurus bija izstrādājis radnieks (laulātais), tādējādi veicot ar amata pienākumiem saistītas darbības attiecībā uz savu radnieku (laulāto), kā arī rakstveidā neinformēja pilsētas domi par atrašanos interešu konflikta situācijā. Valsts amatpersona par likumā noteikto ierobežojumu neievērošanu saukta pie administratīvās atbildības pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰ panta un sodīt ar naudas sodu Ls 100 apmērā. Laika posmā no 2008.gada līdz 2010.gadam divu pagastu būvvaldēs KNAB konstatējis pārkāpumus, kuros būvvaldes amatpersonas izdevušas būvatļaujas, esot interešu konflikta situācijā, proti, būvvalžu vadītāji izsnieguši būvatļaujas objektiem, kuru būvprojekta autori ir viņi paši, kā arī izsniegtas būvatļaujas radniekiem (laulātajiem). Pēc būvniecību regulējošo normatīvo aktu analīzes secināts, ka atsevišķu būvvalžu nolikumos nav iekļauts un ņemts vērā Būvvaldes paraugnolikuma (pēc MK izstrādātajiem ieteikumiem Nr.2) 13.punktā iekļautais nosacījums: "Būvvaldes amatpersona ar teritoriālpārvaldi, zemes ierīcību un būvniecību saistītu uzņēmējdarbību (t.sk. individuālo darbu) teritorijā veic tikai pēc pašvaldības pasūtījuma."	punkta izpildi arī darba praksē. 8. Pašvaldību vadītājiem kontrolēt savas pašvaldības amatpersonas saskaņā ar likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 20.pantu – pieprasīt amatpersonām iesniegt 1 reiz gadā deklarāciju, pārbaudīt VID mājas publiskotās deklarācijas un salīdzināt ar viņa rīcībā esošo informāciju, kā arī kontrolēt, vai būvvaldes amatpersonas nepieņem lēmumus attiecībā uz radniekiem un/vai biznesa partneriem. 9. EM izstrādāt kārtību, kādā pašvaldības institūcijas vadītājs nodod vienas amatpersonas funkciju vai uzdevuma izpildi citai valsts amatpersonai, ja valsts amatpersona, kurai konkrētā funkcija vai uzdevums atbilstoši tās amata pienākumiem būtu jāveic, ir interešu konflikta situācijā. Rekomendācija attiecināma ne tikai uz būvniecību, bet arī uz citām pašvaldības veiktajām funkcijām. + Skat. rekomendāciju Nr.1
--	---

¹⁰ Augstākās tiesas Senāta 2006.gada 21.septembra spriedums lietā Nr.SKA-394, 8.punkts

	2.2. Neatļauta amatu savienošana	
	Laika periodā no 2008. – 2010.gadam KNAB konstatējis arī vairākus būvvalžu amatpersonu pārkāpumus saistībā ar neatļautu amatu savienošānu, kā arī informācijas nesniegšanu augstākai valsts amatpersonai vai koleģiālajai institūcijai par amatu savienošanas faktu, kā to paredz likums „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” . Visbiežāk konstatēti gadījumi, kad būvvaldes vadītāji neatļauti savienojuši savu valsts amatpersonas amatu ar: • vienu vai vairākiem aizliegtiem amatiem privātajās kapitālsabiedrībās; • vienu vai vairākiem būvvaldes vadītāja un/vai būvinspektora amatiem citās pašvaldībās; • pilsētas domes priekšsēdētāja amatu; • vairākiem valsts amatpersonas amatiem vienlaikus. Saskaņā ar likumā noteikto valsts amatpersonām ir atļauts savienot savu valsts amatpersonas amatu ne vairāk kā ar diviem citiem algotiem vai citādi atlīdzinātiem amatiem citās valsts vai pašvaldības institūcijās. Tomēr KNAB darba praksē konstatēts gadījums, kad novada domes būvinspektors bez rakstveida atļaujām vienlaicīgi savienojis 17 valsts amatpersonas amatus (15 no tiem būvvaldes vadītāja vai būvinspektora amati dažādās pašvaldībās) un valsts amatpersonas amatus ar valdes locekļa amatu SIA, gūstot ienākumus par neatļautu amatu pienākumu pildīšanu. Pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰ panta amatpersona sodīta ar naudas sodu Ls 70.	10. Pašvaldību vadītājiem kontrolēt savas pašvaldības amatpersonas saskaņā ar likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 20.pantu – uzraudzīt pašvaldības amatpersonu amata savienošanu, izdot atļaujas amatu savienošanai būvniecības jomā tikai citās administratīvajās teritorijās, sniegt atteikumu amata savienošanai, ja tā ir pretrunā ar likumu "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā", uzraudzīt, lai būvniecības jomas uzņēmums, kurā ir nodarbināta pašvaldības amatpersona, nesniedz būvniecības pakalpojumus konkrētajai pašvaldībai, tādējādi novēršot interešu konfliktu. + Skat. rekomendāciju Nr.1 + Skat. rekomendāciju Nr.6 + Skat. rekomendāciju Nr.7
	2.3. Lētu dāvanu, viesmīlības piedāvājumu pieņemšana	
	Var būt situācijas, kad pašvaldības amatpersonas, veicot savus tiešos amata pienākumus (piemēram, sniedzot metodisku palīdzību un konsultācijas), saskaras ar pašvaldības „klientu” vēlmi iegūt vai uzturēt konkrētas amatpersonas labvēlību vai izrādīt tai pateicību ar kādu nelielu dāvanu (visbiežāk tās ir uzturā lietojami produkti – šokolāde, konfektes, alkohols).	11. Pašvaldībām izstrādāt atbilstošu kārtību rīcībai situācijās, kad pašvaldības „klienti” būvvaldes amatpersonām dod dāvanas, pateicības:

Dāvana likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” izpratnē ir jebkurš mantisks vai citāda veida labums (tai skaitā pakalpojumi, tiesību piešķiršana, nodošana un atbrīvošana no pienākuma, atteikšanās no kādas tiesības, kā arī citas darbības, kuru rezultātā rodas kāds labums), kura tiešs vai netiešs guvējs ir valsts amatpersona.

Pildot amata pienākumus, valsts amatpersona var pieņemt tikai tādas dāvanas, kuras pasniedz:

- 1) ārvalstu delegācija vai oficiāla amatpersona Latvijas valsts amatpersonai diplomātiskajā protokolā noteiktajā kārtībā (diplomātiskās dāvanas);
- 2) ārvalstu amatpersonas Latvijas valsts amatpersonām oficiālo vai darba vizīšu laikā Latvijā;
- 3) ārvalstu delegācijas vai amatpersonas valsts, oficiālo vai darba vizīšu laikā ārvalstīs;
- 4) ārvalstu amatpersonas Latvijas Republikas diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās strādājošajām valsts amatpersonām;
- 5) valsts amatpersonai kā valsts vai pašvaldības institūcijas pārstāvim valsts svētkos, atceres un atzīmējamās dienās;
- 6) valsts amatpersonai tā valsts vai pašvaldības institūcija, kurā attiecīgā persona pilda amata pienākumus.

Citos gadījumos amatpersona, pildot amata pienākumus, nav tiesīga pieņemt dāvanas.

Ārpus valsts amatpersonas amata pienākumu pildīšanas ir atļauts pieņemt dāvanas tikai tad, kad, ja attiecībā uz dāvinātāju valsts amatpersona divu gadu laikā posmā pirms dāvanas saņemšanas nav izdevusi administratīvo aktu vai veikusi uzraudzības, kontroles, izziņas vai sodīšanas funkcijas, kā arī slēgusi līgumus vai veikusi citas ar amata pienākumu pildīšanu saistītas darbības.

Savukārt, ja valsts amatpersona ārpus amata pienākumu pildīšanas ir pieņēmusi dāvanu, no fiziskām vai juridiskām personām, divus gadus pēc dāvanas pieņemšanas tā nav tiesīga izdot administratīvo aktu vai veikt uzraudzības, kontroles, izziņas un sodīšanas funkcijas uz dāvanas devēju. Šis dāvanu pieņemšanas ierobežojums attiecas arī uz dzimšanas un vārda dienām.

- noteikt, kādas dāvanas pašvaldībā strādājošās amatpersonas drīkst pieņemt un kādas ne; kādās situācijās atļauts pieņemt dāvanas un viesmīlības apliecinājumus un kādās ne;
- noteikt amatpersonu rīcību saskarsmē ar pašvaldības „klientiem” ārpus amata pienākumu izpildes.
- noteikt amatpersonas rīcību situācijās, kad privāti pieņemta dāvana vai viesmīlības apliecinājums no pašvaldības „klienta”.

	2.4. Citu būvvaldes amatpersonu lēmuma ietekmēšana (tieša, netieša) attiecībā uz veiktajiem būvniecības uzraudzības un kontroles pasākumiem	
		12. Pašvaldību ētikas kodeksos vai iekšējās kārtības noteikumos iekļaut punktu, kas nosaka amatpersonām aizliegumu tieši vai netieši ietekmēt citu amatpersonu (kolēģu) lēmumu personisku vai tuvu stāvošu personu interesēs; pašvaldības informatīvajās sanāksmēs regulāri aktualizēt šo un citus ētikas kodeksa principus. Pašvaldību sanāksmēs + Skat. rekomendāciju Nr.1
3.	Būvvaldes amatpersonu iespējama ietekmēšana (tieša, netieša) attiecībā uz veiktajiem būvniecības uzraudzības un kontroles pasākumiem pašvaldības realizētajos būvprojektos.	
	No 2009.gada 1.oktobra spēkā esošais Būvniecības likums pašvaldībām piešķir plašāku rīcības brīvību savu administratīvo teritoriju apbūves kontrolei un pārraudzībai, daļēji pārņemot 2009.gada 1.jūlijā likvidētās Valsts būvinspekcijas funkcijas būvniecības kontrolē. Pēc Valsts būvinspekcijas reorganizācijas saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem pašvaldību būvinspektori ir vienīgie būvniecības kontroles veicēji pašvaldības administratīvajā teritorijā, tostarp gadījumos, kad pati pašvaldība (būvinspektora darbadevējs) veic būvniecību. KNAB pievienojas Valsts kontroles paustajam atzinumam revīzijas ziņojumā 2010.gadā ¹¹ , ka Valsts būvinspekcijas reorganizācija ir radījusi potenciālu risku – būvinspektoru neatkarības mazināšanos, saistot to ar situācijām, kad būvinspektoram vienpersoniski jāizvērtē darba devēja – pašvaldības (ar kuru būvinspektoram ir noslēgtas darba attiecības par būvniecības	13.EM izskatīt iespēju novērst institucionālo interešu konfliktu, lai kontroli pār konkrētās pašvaldības pašas koordinētajiem būvniecības darbiem varētu deleģēt citas pašvaldības būvvaldei, kas nav finansiāli atkarīga no šīs pašvaldības. EM, atbildot uz šo rekomendāciju, norāda, ka, pastāvot šādai savstarpējai

¹¹ LR Valsts kontrole, revīzijas ziņojums „Būvniecības uzraudzības un kontroles funkciju īstenošana pēc valsts būvinspekcijas reorganizācijas”, 26.11.2010. Pieejams: <http://www.lrvk.gov.lv/?id=1826>

	uzraudzības un kontroles funkciju veikšanu pašvaldības administratīvajā teritorijā) īstenotā būvniecības procesa tiesiskums. Otrs būtisks riska aspekts ir būvvalžu amatpersonu piedalīšanās izsoļu (konkursu) organizēšanā, konkursu komisiju darbā un būvniecības piedāvājuma dokumentācijas sagatavošanā objektiem, kuri pilnīgi vai daļēji tiek finansēti no pašvaldības budžeta, tādējādi būtiski mazinot būvvaldes amatpersonu neatkarību un objektivitāti būvniecības uzraudzības un kontroles veikšanā, jo būvvaldes pārstāvji no vienas puses pārstāv pasūtītāju, bet no otras puses veic būvniecības procesa uzraudzību.	pašvaldības funkciju deleģēšanai, nepieciešami papildu resursi, kā arī ir iespējami riski attiecībā uz pašvaldību savstarpējo solidarizēšanos, kas var nedot vēlamo rezultātu. 14. Ekonomikas ministrijai, atsaucoties uz Valsts kontroles 2010. gada revīzijas ziņojumu „Būvniecības uzraudzības un kontroles funkciju īstenošana pēc valsts būvinspekcijas reorganizācijas”, koordinēt izmaiņas būvniecības kontroles sistēmā, lai novērstu interešu konflikta situācijas, kad būvinspektoram vienpersoniski jāizvērtē pašvaldības (būvinspektora darba devēja) būvniecības procesa tiesiskums. EM norāda, ka šīs rekomendācijas īstenošana prasītu ievērojamus finanšu līdzekļus, jo atsevišķu būvniecības procesa lēmumu pieņemšana ir būvinspektora ekskluzīvā kompetence. EM redzējumā, piedāvātās izmaiņas mazinātu būvinspektoru kapacitāti (pašvaldībās galvenokārt ir tikai viens būvinspektors) un pagarinātu lēmumu pieņemšanas termiņu, jo nepieciešama būvinspektoru darbību un lēmumu savstarpēja saskaņošana. 15. EM veikt korekcijas būvniecības normatīvajā regulējumā, nepieļaujot
--	--	---

		būvvaldes amatpersonu līdzdalību, izsoļu (konkursu) organizēšanā, konkursu komisiju darbā un būvniecības piedāvājuma dokumentācijas sagatavošanā objektiem, kuri pilnīgi vai daļēji tiek finansēti no pašvaldības budžeta. Jāizvairās no situācijām, kad būvvaldes amatpersonas vienlaikus pārstāv pasūtītāja intereses un arī veic būvniecības procesa uzraudzību. Tā kā papildu būvniecības speciālistu piesaistīšanai būvniecības iepirkumos būtu nepieciešami ievērojami papildu resursi, EM jāizvērtē darba organizācijas modelis, kas paredzētu vienas pašvaldības būvniecības konkursu dokumentācijas gatavošanā iesaistīt citu (salīdzinoši maz noslogotu) pašvaldību būvvalžu darbiniekus, lai pēc iespējas novērstu interešu konfliktu iespējamību būvniecības uzraudzībā. 16. EM attīstīt un stiprināt centralizētu būvniecības pārraudzību, realizējot kontroli un sekojot līdzi situācijai, kā amatpersonas un valsts pārvaldes un pašvaldību institūcijas ievēro likumu un citu normatīvo aktu prasības būvniecības jomā;
--	--	---

	AR RĪCĪBAS BRĪVĪBU SAISTĪTIE APSTĀKĻI, KUROS VAR PASTĀVĒT PRETTIESISKA MAKSĀJUMA (KUKUĻA) PIEPRASĪŠANAS VAI SAŅEMŠANAS RISKS	
4.	Neviennozīmīgas, rīcības brīvību pieļaujošas būvniecības procedūras regulējošās normatīvo aktu prasības (valsts vai pašvaldības n.a.) pieļauj normu dažādu interpretāciju, , kas var radīt korupcijas risku.	
	4.1.Būvvaldes amatpersona var atzīt vai var neatzīt nepieciešamību ierosināt pašvaldībai lemt par jaunu saistošo teritoriālpārveidojumu un noteikumu vai to grozījumu izstrādāšanu, lai arī saskaņā ar privātpersonas iesniegumu ir pamatota nepieciešamība to darīt.	
	4.2.Pastāv iespēja, ka būvvaldes amatpersona neizvirza plānošanas arhitektūras uzdevumā tādas prasības, kuras, iespējams, ieinteresētajai amatpersonai būtu grūti izpildīt.	
	4.3.Būvvaldes amatpersonai pastāv iespēja noteikt pārmērīgas prasības vai izvirzīt tādas prasības, kas nav racionāli nepieciešamas vai no kurām ir iespējams vēlāk atteikties.	
	Tiesu prakse liecina, ka Būvniecības likumā iekļautie publiskās apspriešanas piemērošanas nosacījumi nereti pašvaldībās tiek interpretēti nekorekti – ar mērķi izvairīties no šīs procedūras. Būvniecības likuma 12.pantā noteikts, ka pašvaldībai, pirms tā pieņem lēmumu par būvniecību, jānodrošina paredzētās būves publisku apspriešanu, ja būve būtiski: 1) pasliktina iedzīvotāju sadzīves apstākļus; 2) samazina nekustamā īpašuma vērtību; 3) ietekmē vidi, bet tai nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums saskaņā ar likumu "Par ietekmes uz vidi novērtējumu".¹²	17. EM, lai ierobežotu tiesību normu interpretāciju, to formulējumā jāizvairās no diskrecionāru prasību iekļaušanas, izstrādājot jaunu normatīvo regulējumu. Izslēgt no tiesību normām vai precizēt šādas diskrecionāras izteiksmes formas - "var noteikt", "var pieprasīt" "var

¹² Likums „Būvniecības likums”, 10.08.1995., *Latvijas Vēstnesis* [tiešsaiste], Nr. 131 (414), 30.08.1995. Skatīts: 02.10.2010.. Pieejams: www.likumi.lv

Lai atzītu, ka attiecībā uz kāda objekta būvniecību ir jānodrošina publiskā apspriešana, ir pietiekami konstatēt vienu no minētajiem nosacījumiem: •būtisku ietekmi uz vidi, •būtisku ietekmi uz sadzīves apstākļiem •būtisku ietekmi uz nekustamā īpašuma vērtību. Būtiskumu nosaka, izvērtējot nodarītā kaitējuma seku neatgriezeniskumu (jeb ilglaicīgumu, kādā kaitējumu var novērst) un apmēru.¹³ Pamatojoties uz tiesu praksi, izplatītākās pašvaldību atrunas būvatļauju izsniegšanai bez sabiedriskās apspriešanas ir nekonstatēts nekustamā īpašuma vērtības samazinājums, kā arī nekonstatēts kaitējums sabiedrībai vai tās tiesību ierobežojums uz labvēlīgu vidi. Iepriekšminēto jēdzienu relatīvais raksturs pieļauj likumu un noteikumu interpretāciju, tostarp, būvvaldes amatpersonu rīcības brīvību lēmuma pieņemšanā par sabiedriskās apspriešanas piemērošanu. Terminu interpretācijas problēma pastāv arī plānošanas un arhitektūras uzdevuma (turpmāk – PAU) izsniegšanas nosacījumos. Vispārīgo būvnoteikumu 2.pielikumā ir iekļauta piezīme, ka „atbilstoši būvniecības ieceres nozīmīguma un sarežģītības pakāpei būvvalde var sašaurināt un vienkāršot plānošanas un arhitektūras uzdevuma veidlapā ietveramās informācijas apjomu”. Jānorāda, ka būvniecību regulējošajos tiesību aktos nav noteikti kritēriji, kas definētu būvniecības ieceres sarežģītības pakāpi. Tas savukārt rada šaubas, ka būvvaldes, izvērtējot būvniecības ieceres, līdzīgos gadījumos nosaka līdzvērtīgas prasības. Vienota izpratnes rašana par „būvniecības ieceres sarežģītību” ir būtiska arī Vispārīgo būvnoteikumu 74.un 75.punktā iekļauto nosacījumu piemērošanā. Minētie punkti paredz, ka „vienkāršai, tehniski nesarežģītai būvei būvprojektu var izstrādāt vienā stadijā – tehniskā projekta stadijā. Būvprojekts izstrādājams divās stadijās – skīču projekta stadijā un tehniskā projekta stadijā, ja paredzamā būve ir sabiedriski nozīmīga vai tehniski sarežģīta, kā arī ja tā paredzēta specifiskā apbūves zonā vai vēsturiskā zonā un var mainīt vēsturiski izveidojušos ainavu.”¹⁴ Lai novērstu korupcijas riskus, tostarp amatpersonu rīcības brīvību, ko rada neviennozīmīgi formulētas normatīvo aktu prasības, KNAB rekomendē Vispārējo būvnoteikumu	anulēt", "var lemt", "var paredzēt arī citus gadījumus", "var atcelt". Uz šo rekomendāciju EM iebildusi, norādot, ka tā faktiski nav īstenojama būvniecības procesa specifikas dēļ, jo normatīvajos aktos nav iespējams aprakstīt visas situācijas, kas var rasties būvniecības procesa laikā, kā arī EM norādījusi, ka būvniecības procesu pēc būtības nav iespējams pakļaut pilnīgai reglamentācijai. 18. Situācijās, kad būvniecības normatīvais regulējums tomēr pieļauj būvvaldes amatpersonu rīcības brīvību noteiktu procedūru veikšanā, būvvaldes ietvaros vai EM rekomendācijās nepieciešams izstrādāt kārtību vai vadlīnijas darbinieku rīcībai attiecīgajās situācijās. 19. Izskatīt iespēju EM sagatavot vadlīnijas, kas noteiktu pamatprincipus turpmākā normatīvo aktu izstrādāšanā, nodrošinot to pakāpenisku vienkāršošanu, lai pēc iespējas nodrošinātu, ka būvniecības jomas normatīvie akti tiek apvienoti,
---	--

¹³ 2010.gada 23.jūlija spriedums Nr.AA43-2126-10/5 lietā par izdotu būvatļauju tirdzniecības biroja ēkas būvniecībai un par Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta 2006.gada 26.jūnija lēmuma Nr.1-DA-06-2944-ap atcelšanu

¹⁴ MK noteikumi Nr.112 „Vispārīgie Būvnoteikumi”, 01.04.1997., *Latvijas Vēstnesis* [tiešsaiste], Nr. 88 (803), 04.04.1997. Skatīts: 02.10.2010.. Pieejams: www.likumi.lv

	2.pielikumā noteikt robežkritērijus tehniski sarežģītai un vienkāršai būvniecības iecerei, uz kā pamata būvvalde var sašaurināt un vienkāršot PAU veidlapā ietveramās informācijas apjomu. Ir nepietiekama būvniecības nozari regulējošo normatīvu detalizācija, kā arī trūkst detalizētu pašvaldību iekšējās kārtības noteikumu būvvaldes darbinieku rīcībai situācijās, kad pastāv likumu interpretācijas iespējas. Analizējot būvniecību regulējošos normatīvos aktus, KNAB aicina no Būvniecības likuma un Vispārīgajiem būvnoteikumiem izslēgt šādas diskrecionāras izteiksmes formas - "var noteikt", "var pieprasīt" "var anulēt", "var lemt", "var paredzēt arī citus gadījumus", "var atcelt" - Vispārējo būvnoteikumu 51., 117.,118.,120. punktā, kā arī Būvniecības likuma 12. panta 2.daļā un 13.panta 4.daļā, tās aizstājot ar kategoriskām un nepārprotamām izteiksmes formām - "nosaka", "pieprasa", "anulē", "lemj", "atceļ". Tāpat nepieciešams Būvniecības likuma 30.panta 1.un 3.daļā būvinspektoram piešķirtās "tiesības" noteikt par "pienākumu", tādējādi izslēdzot amatpersonas rīcības brīvību normatīvā akta piemērošanā.	tādējādi samazinot normatīvo aktu sadrumstalotību (viens regulējums nav noteikts vairākos MK noteikumos vai pat vairākos likumos) un nodrošinot to pārskatāmību un vienkāršāku piemērošanu.
	4.4.No amatpersonu puses iespējama pielaidīgāka rīcība (darbība vai bezdarbība) pasūtītāja interesēs īpaši situācijās, kad administratīvā soda apmēra noteikšanā nav vispāršaistošu vadlīniju, tādēļ soda apmērs nosakāms diskrecionāri.	
	LAPK 152.panta pirmajā daļā noteikts, ka par būves patvaļīgu būvniecību vai tās renovāciju, rekonstrukciju vai restaurāciju bez akceptēta projekta vai būvatļaujas (izņemot gadījumus, kas noteikti Vispārīgajos būvnoteikumos) – uzliek naudas sodu fiziskajām personām no piecdesmit līdz piecsimt latiem, bet juridiskajām personām – no divsimt līdz trīstūkstoš latiem. Bet Par būves patvaļīgu būvniecību — uzliek naudas sodu fiziskajām personām no simt līdz tūkstoš latiem, bet juridiskajām personām — no piecsimt līdz piectūkstoš latiem. LAPK 231.² pants. nosaka, ka <i>pašvaldību būvvaldes izskata šā kodeksa 152.pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu lietas, kā arī pašvaldību būvvalžu būvinspektori pašvaldību būvvalžu vārdā ir tiesīgi izskatīt administratīvo pārkāpumu lietas un uzlikt naudas sodu līdz divsimt latiem. Amatpersonas par to kompetences ietvaros izskatāmajiem pārkāpumiem sastāda protokolu. Naudas sodu līdz divdesmit latiem, ja pārkāpējs to neapstrīd, šajā pantā minētās amatpersonas var iekasēt pārkāpuma izdarīšanas vai atklāšanas vietā.</i> Potenciāls korupcijas risks saistāms ar vienotu vadlīniju trūkumu, kas regulē soda piemērošanas apjomu katrā individuālā pārkāpuma gadījumā. Tāpat, no korupcijas risku viedokļa nav akceptējama situācija, ka pasūtītājs sodu par pārkāpumu apmaksā skaidrā naudā pārkāpumu izdarīšanas vai konstatācijas brīdī.	20. EM izstrādāt vadlīnijas administratīva soda apmēra noteikšanai ar būvniecību saistītos pārkāpumos Latvijas pašvaldībās.

5.	Būvvaldes amatpersonu sniegto konsultāciju nevienlīdzīgā pieejamība	
	Būvvaldes amatpersona var sniegt vai var arī nesniegt detalizētu konsultāciju vai metodisku palīdzību dokumentācijas sagatavošanā būvatļaujas saņemšanai (neprofesionāliem procedūra ir birokrātiski sarežģīta). Šis risks saistīts ar prettiesiska labuma pieprasīšana vai pieņemšana apmaiņā pret detalizētu konsultāciju vai tehniskas palīdzības sniegšanu dokumentācijas sagatavošanā būvatļaujas saņemšanai. Normatīvie akti nenosaka kārtību, kādā būvvaldes amatpersonas kontaktējas ar institūcijas klientiem institūcijā uz vietas vai veicot ar amata pienākumu izpildi saistītas darbības ārpus institūcijas telpām. Būvniecības organizēšanas kompleksā daba var radīt situācijas, kad būvvaldes amatpersonas pieprasa vai pieņem neatļautas dāvanas vai kukuļus apmaiņā pret detalizētām konsultācijām vai palīdzības sniegšanu dokumentācijas sagatavošanā būvatļaujas saņemšanai.	21. Pašvaldībām veikt sabiedrības informēšanu par anonīmas ziņošanas iespējām prettiesisku labumu pieprasīšanas gadījumos no amatpersonu puses. 22. Ja resursi ļauj, pārbaužu veikšanai ārpus institūcijas nodrošināt vismaz divas hierarhiski nepakļautas personas vai, ja nav iespējams, noteiktos intervālos veikt pieņemto lēmumu pēckontroli.
6.	Būvvaldes amatpersonu bezdarbība, konstatējot būvobjekta neatbilstību teritoriālajam plānojumam, apbūves noteikumiem vai plānošanas arhitektūras uzdevumam	
	Šim korupcijas riskam raksturīga informācijas noklusēšana no būvvaldes amatpersonu puses pasūtītāja interesēs par tā būvniecības ieceres, dokumentācijas (būvprojekta) vai būvobjekta neatbilstību teritoriālajam plānojumam, apbūves noteikumiem vai plānošanas arhitektūras uzdevumam apmaiņā pret prettiesisku labumu. Publiskajā pārvaldē viens no labas pārvaldības principiem ir procesu caurskatāmība, kas attiecīgi nodrošina sabiedrības tiesisko palāvību un apziņu, ka valsts pārvalde, t.sk. konkrētas iestādes, līdzīgās situācijās reaģēs un rīkosies līdzīgi. Valsts kontrole 2010.gada revīzijas ziņojumā¹⁵ norādījusi būtiskus šķēršļus pašvaldību būvvalžu darba caurskatāmībā: • Pašvaldību būvinspektoru visas veiktās pārbaudes un objektu apsekojumi netiek dokumentēti, līdz ar to nav iespējams pārliecināties, ka tās nodrošina būvniecības procesa uzraudzību atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem un tehniskajām prasībām.	23. EM normatīvajos aktos noteikt būvinspektoru minimālās nepieciešamās darbības un to regularitāti, kontrolējot būvniecības procesa atbilstību normatīvo aktu prasībām. 24. EM būvniecības jomu reglamentējošajos normatīvajos aktos noteikt būvobjekta apskates un pārbaudes veikšanas kārtību, kā arī kritērijus vai nosacījumus, kas

¹⁵ LR Valsts kontrole, revīzijas ziņojums „Būvniecības uzraudzības un kontroles funkciju īstenošana pēc valsts būvinspekcijas reorganizācijas”, 26.11.2010. Pieejams: <http://www.lrvk.gov.lv/?id=1826>

	Spēkā esošie būvniecības jomu reglamentējošie normatīvie akti nenosaka būvobjekta apskates un pārbaudes veikšanas kārtību, kā arī nenosaka kritērijus vai nosacījumus (piemēram, būvju veidi, būvniecības procesa vai būves stadijas, kurās pārbaužu veikšana būtu obligāta), kas būvinspektoram jāpiemēro plānojot pārbaužu veikšanu objektos.	būvinspektoram jāpiemēro plānojot pārbaužu veikšanu objektos. 25. EM normatīvajos aktos detalizēti noteikt būvniecības kontroles dokumentēšanas un dokumentu uzkrāšanas, reģistrēšanas kārtību. 26. Regulāri kontrolēt pašvaldību būvinspektoru veikto pārbaužu dokumentēšanas prasību ievērošanu.
	AR RESURSU TRŪKUMU SAISTĪTI RISKI	
7.	Netiek veikta būvniecības procesa uzraudzība un kontrole Būvniecības likuma izpildes uzraudzības jomā un LAPK dotā deleģējuma apjomā, t.sk. apzināti gadījumos, kad amatpersona ir prettiesiski ietekmēta	
8.	Uzraudzība un kontrole tiek veikta nevienlīdzīgā apmērā, izlases veida pārbaudes nodrošinot atsevišķos objektos	
	Būvvaldes darbinieki lielākoties neveic būvniecības ieceres vietas apsekojumu pirms būvatļaujas izsniegšanas, kā arī regulāru būvobjektu apsekošanu būvniecības laikā atšķirībā no citās Eiropas Savienības valstīs pieņemtās prakses. Būvobjekta apsekojuma veikšana tikai tā ekspluatācijas nodošanas stadijā palielina risku konstatēt būvniecības gaitā pieļautas būtiskas nepilnības, kas praktiski nav novēršamas (vai paredz lielas investīcijas nepilnību labošanā), tādējādi ir iespējami centieni no pasūtītāja puses panākt sev labvēlīgu inspektora lēmumu, piedāvājot tam prettiesisku labumu. Spēkā esošie normatīvie akti nenosaka būvinspektoru minimālās nepieciešamās darbības un to regularitāti, kontrolējot būvniecības procesa atbilstību normatīvo aktu prasībām. Ir būvvaldes, kurās būvobjektu apsekošana notiek tikai, pieņemot ēku ekspluatācijā. Šāda situācija būvvaldēs tiek pamatota gan ar lielu darba apjomu un laika trūkumu šīs funkcijas pilnvērtīgai veikšanai, gan atsevišķos gadījumos ar nepieciešamību būvvaldes amatpersonām izmantot savu personīgo automašīnu amata pienākumu izpildē un personīgo līdzekļu ieguldījumu degvielas iegādē.	27. Pašvaldībām plānot būvvaldes finanšu līdzekļus un cilvēkresursus atbilstoši kvalitatīvai funkciju izpildei. 28. Pašvaldībām, piemērojot būvatļaujas saņemšanas nodevas likmi, tajā ietvert izmaksas, kas būvvaldei rodas būvprojekta saskaņošanas laikā (tostarp būvobjektu apsekojumus).

		29. Pašvaldībām izvērtēt iespēju apvienot būvvaldes kvalitatīvai funkciju veikšanai ar adekvātu būvvaldes darbinieku pienākumu un atbildības dalījumu, ja šo situāciju nevar atrisināt, palielinot cilvēkresursus (vai nosakot pilnas darba slodzes visiem esošajiem būvvaldes darbiniekiem), konkrētās būvvaldes ietvaros. EM pieļauj, ka šis risinājums varētu būt neefektīvs, pamatojot, ka apvienoto būvvalžu gadījumā varētu zust saikne starp pašvaldību un būvvaldi, kā rezultātā pašvaldībai varētu trūkt informācija par būvniecību novadā, kas attiecīgi varētu kavēt arī citu lēmumu pieņemšanu teritorijas plānošanas, adrešu piešķiršanas u.c. jomās. 30. Pēc būvvalžu kapacitātes palielināšanas katram būvinspektoram nozīmēt konkrētu būvobjektu loku, par kuru kontroli (tostarp kontroles biežumu, regularitāti un tās dokumentēšanu) tie uzņemas individuālu atbildību.
--	--	---

9.	Iespējama pielaidīgāka rīcība (darbība vai bezdarbība) pasūtītāja interesēs īpaši situācijās, kad viena un tā pati būvvaldes amatpersona personiski pieņem un izskata iesniegumus, kā arī vienpersoniski sniedz atzinumus.	
	Ierobežotu cilvēkresursu apstākļos atsevišķas būvvaldes nenodrošina pienākumu un atbildību dalīšanu būvvaldes amatpersonu starpā. KNAB konstatējis situācijas, kad būvvaldes vadītājs pilda vienlaikus arhitekta vai pat būvinspektora pienākumus, tādējādi lēmumi par plānošanas un arhitektūras uzdevuma un/vai būvatļaujas izsniegšanu var tik pieņemti vienpersoniski, nenodrošinot būvatļaujas izsniegšanas procedūras atklātumu. Būvatļaujas saņemšanas procedūras vienkāršošanai un reizē amatpersonu ietekmējamības mazināšanai no „klientu” puses KNAB rekomendē pašvaldībām attīstīt vienas pieturas aģentūras praksi (turpmāk – VPA) būvatļaujas izsniegšanā. VPA principa ieviešana nozīmē tādu pārvaldes iestāžu darba režīma organizāciju, kas uzņēmējam (būvatļaujas pieprasītājam) ļauj saņemt attiecīgajā kompetentajā iestādē pieprasītos gala dokumentus noteiktajos termiņos un bez fiziska kontakta starp pašu uzņēmēju un kompetentās iestādes amatpersonu vai darbinieku, kas izskata, saskaņo iesniegto iesniegumu un pieņem lēmumu par pieprasīto dokumentu izsniegšanu iesnieguma iesniedzējam; kā arī tādu kompetento iestāžu darba režīma organizāciju, kas nodrošina to savstarpējo mijiedarbību saskaņā ar labas pārvaldības principu un/vai esošajām vienošanām vai noslēgtajiem līgumiem.¹⁶ VPA principa ieviešanas modelis paredz pārvaldes pakalpojumu sniegšanas pilnveidošanu divos aspektos: 1. attīstot tādas klātienē un elektroniskos piekļuves kanālus, kas vienuviet nodrošinātu piekļuvi kā pašvaldībai, tā arī valsts pakalpojumiem, kā klātienē, tā arī elektroniskajā vidē (virtuālā vienas pieturas aģentūra – www.latvija.lv); 2. pilnveidojot valsts pārvaldes organizatoriskos procesus un sekmējot plašāku esošo ES Konkurētspējas un inovāciju programmas iespēju izmantošanu valsts iekšējo procesu atbalstam, lai nodrošinātu labas pārvaldības principu īstenošanu praksē, t.sk. nodrošinot Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta astotajā daļā noteikto (informācijas apmaiņa starp iestādēm, nepieprasot no iedzīvotāja informāciju, kas jau ir valsts pārvaldes rīcībā), tādējādi sekmējot arī starpresoru pakalpojumu attīstību.¹⁷ VPA princips pakalpojumu sniegšanā šobrīd elektronisko procedūru veidā tiek realizēts Latvijas valsts	31. Pašvaldībām iespēju robežās būvvaldes pakalpojumus iekļaut pašvaldības vienas pieturas aģentūrā. 32. Pašvaldībām izvērtēt iespēju ieviest e-pakalpojumu izziņu, būvniecības noteikumu, atļauju izsniegšanai, tādējādi ceļot būvvaldes darba organizācijas kvalitāti un mazinot amatpersonu ietekmējamību no „klientu” puses. + Skat. rekomendāciju Nr.29

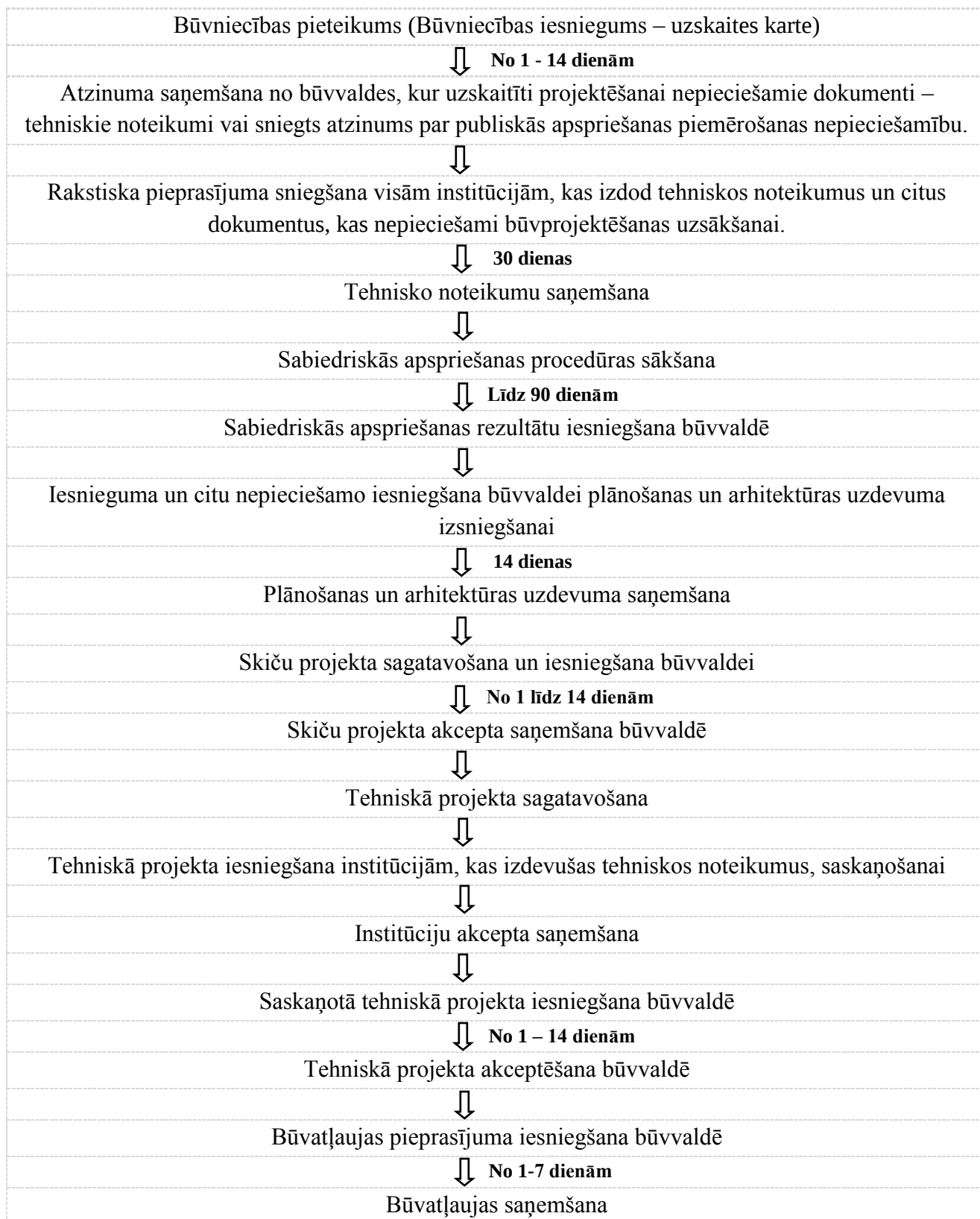
¹⁶ Informatīvais ziņojums „Par 2009.gada 28.maija koncepcijas „Vienas pieturas aģentūras principa ieviešana atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 12.decembra Direktīvā 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū noteiktajām prasībām” īstenošanas rezultātiem un to novērtējumu”, 1.lpp.

¹⁷ RAPLM, Elektroniskās pārvaldes attīstības programmas 2005.-2009.gadam izpildes novērtējuma ziņojums. 24.,25.lpp.

portālā www.latvija.lv. Izmantojot pieejamos e-pakalpojumus, iespējams iesniegt iesniegumus, pieteikties dažādu veidu dokumentu pirmreizējai vai atkārtotai saņemšanai vai uzreiz tiešsaistē saņemt nepieciešamo informāciju. Tomēr būvniecības procesu organizēšanā, tostarp būvatļauju izsniegšanā, VPA ideja ir vāji attīstīta. Vienīgais VPA piemērs ir Valsts reģionālās attīstības aģentūras (turpmāk - VRAA) pārraudzībā esošais e-pakalpojums: „Žogu būvniecības atļaujas pieprasīšana” Ventspils pašvaldībā. Tikai 2010.gadā šis e-pakalpojums kļuva pieejams iedzīvotājiem ne tikai ar droša elektroniskā paraksta viedkarti, bet arī vienotajā valsts un pašvaldību pakalpojumu portālā www.latvija.lv pieejamo internetbanku un Mobilā ID autentifikāciju. Neskatoties uz to, pēc VRAA e-pakalpojumu attīstības nodaļas rīcībā esošajiem datiem, 2008. gadā žogu būvniecības atļaujas elektronisks pieprasījums veikts 24 reizes, 2009.gadā 8 reizes, 2010.gadā 43 reizes, bet 2011.gadā (līdz 4.februārim) 4 reizes. Pakalpojums paredz iespēju elektroniski iesniegt pieprasījumu žogu būvniecības atļaujas izsniegšanai, kā arī veikt nepieciešamos nodevu maksājumus pašvaldībai.	
--	--

Pielikums

6.tabula. Būvatļaujas izsniegšanas procedūra atbilstoši Ministru kabineta 01.04.1997. noteikumiem Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi” un Saeimas pieņemtajam 10.08.1995. likumam "Būvniecības likums", kā arī pašvaldību saistošajiem noteikumiem

7.tabula.Eiropas aptaujas rezultāti, atbildot uz jautājumu: Vai Jūs domājat, ka kukuļa došana un ņemšana, kā arī ļaunprātīga amata pilnvaru izmantošana ir izplatīta šajās procedūrās. (iespējamās vairākas atbildes)**

	Amatpersonas organizē iepirkumu konkursus	Amatpersonas izsniedz būvatļaujas	Inspektori (veselības, būvniecības, ēdiena kvalitātes, sanitārās kontroles, licencēšanas)	Amatpersonas izsniedz uzņēmējdarbības atļaujas	Cilvēki, kas strādā sabiedrības veselības aizsardzības nozarē	Cilvēki, kas strādā valsts izglītības nozarē
LV	55%	57%	54%	45%	55%	29%
LT	54%	62%	53%	40%	61%	28%
EE	55%	57%	36%	49%	31%	17%
SE	45%	46%	35%	32%	12%	10%
FI	41%	38%	14%	28%	7%	4%
DK	27%	35%	30%	14%	14%	9%

** Special EUROBAROMETER 325/ Wave 72.2 (2009).Attitudes of Europeans towards Corruption.(2009) Brussels: TNS Opinion & Social Retrieved:26.01.2010.
Availabe:http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_325_en.pdf

8.tabula.Būvniecības procedūru salīdzinājums 6 Eiropas Savienības valstīs

	Latvija	Lietuva	Igaunija	Zviedrija	Somija	Dānija
Būvniecības saskaņošanā veicamās procedūras (skaits)*	24	17	14	8	18	6
Būvniecības saskaņošanas ilgums (dienas)**	186	162	134	116	66	69
Vieta pasaules rangā pēc procedūras sarežģītības būvatļaujas iegūšanā***	79	59	24	20	55	6

* Procedūru kopējais skaits, kas nepieciešams noliktavas celtniecībai Latvijā. Procedūra ir jebkura mijiedarbība uzņēmuma darbiniekiem vai vadītājiem ar citām personām.

** Vidējais dienu skaits, kas nepieciešams, lai uzceltu noliktavu.

*** dati no "Doing Business 2011" pārskata, kas veidots, salīdzinot 183 pasaules valstu pieredzi